

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ МАКРОСЕРЕДОВИЩА НА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Романуша Ю.В., к.е.н.

*Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут
Української інженерно-педагогічної академії*

Результативність та ефективність фінансово-економічної діяльності промислових підприємств має стратегічне значення у забезпеченні сталого соціально-економічного розвитку України, оскільки частка обсягів реалізації промислової продукції становить 53,7 % у структурі ВВП 2022 року [1].

За останні 15 років структура та гнучкість вітчизняного виробництва зазнали суттєвих змін, які були викликані значним впливом чинників зовнішнього середовища, що обумовило необхідність адаптації до них та вихід на новий етап функціонування або розвитку. Спираючись на засади теорії самоорганізації систем, у становленні економіки України можна виокремити як мінімум три точки біфуркації: 1) фінансово-економічна криза 2008-2009 рр.; 2) 2014 рік: економічна криза, військовий конфлікт на Сході України та анексія Криму; 3) повномасштабне військове російське вторгнення в Україну.

Виходячи з основних положень системного підходу, підприємство, як система, будучи складовим елементом системи більш високого рівня, зокрема, промисловості, - демонструє ступень адаптації до умов, що склалися, та є у кінцевому рахунку одним з центрів формування рівня ВВП. Отже, разом з тим, науковий інтерес викликає відстеження у динаміці рівнів зміни

показників фінансово-економічної діяльності промислових підприємств у найбільш важкі для нашої держави роки, що обумовило проведення дослідження за 2008-2022 рр.

Враховуючи наукові напрацювання за напрямом дослідження, за основу обрано теоретичні засади системного та ситуаційного підходів до вивчення економічних явищ. Так, розглядаючи промисловість як складову систему формування ВВП України, запропоновано визнавати показники результативності та ефективності її фінансово-економічної діяльності як важелі забезпечення зростання обсягів національного виробництва.

Обираючи методичний інструментарій для вирішення поставленої проблеми дослідження – обрано методикку інтегральної оцінки потенціалу багатомірного динамічного об'єкту, основою застосування якої є представлення об'єкту дослідження у вигляді системи та складових її підсистем. З цією метою запропоновано результативність та ефективність фінансово-економічного управління промисловими підприємствами проводити на підставі значень інтегрального показника комплексної ефективності фінансово-економічної діяльності промислових підприємств, структуру якого представлено на рис. 1.

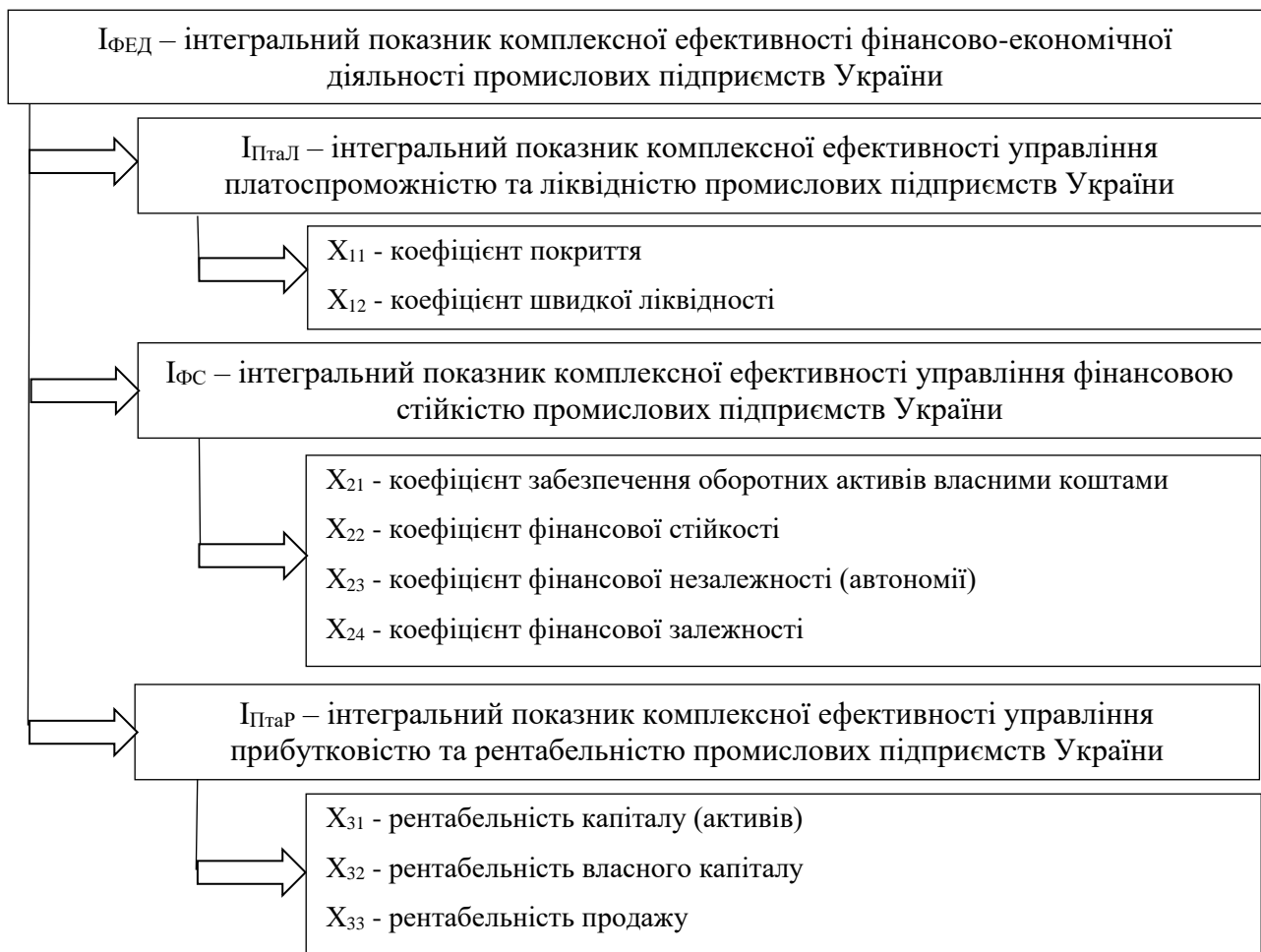

Рис. 1. Структура інтегрального показника комплексної ефективності фінансово-економічної діяльності промислових підприємств*

*Складено автором самостійно

Алгоритм обчислення інтегрального показника комплексної запропонованого інтегрального показника детально викладено у попередніх дослідженнях [2, С. 104-105], практичне застосування якого дозволило обчислити рівні як інтегрального показника комплексної ефективності фінансово-економічної діяльності промислових підприємств України, так і утворюючих його інтегральних показників, результати чого наведено у табл. 1. та рис. 2.

Таблиця 1

Рівень інтегральних показників комплексної ефективності фінансово-економічної діяльності промислових підприємств України за 2008-2022 рр., %

	Роки														
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I _{ФЕД}	50,1	35,5	41,9	45,3	46,1	50,6	33,6	9,3	34,5	36,2	39,2	36,4	33,4	46,7	35,4
I _{ПтаЛ}	44,7	17,0	39,2	42,5	43,5	46,5	29,5	1,2	33,5	32,3	35,6	32,2	31,3	39,9	41,1
I _{ФС}	73,5	125,0	64,5	64,2	73,1	96,7	85,8	52,2	48,5	47,2	48,3	49,2	52,4	48,7	46,1
I _{ПтаР}	44,9	2,2	21,6	31,9	17,7	0,7	-26,0	-11,6	17,5	41,9	46,1	41,3	14,8	84,8	-17,0

*Складено автором самостійно

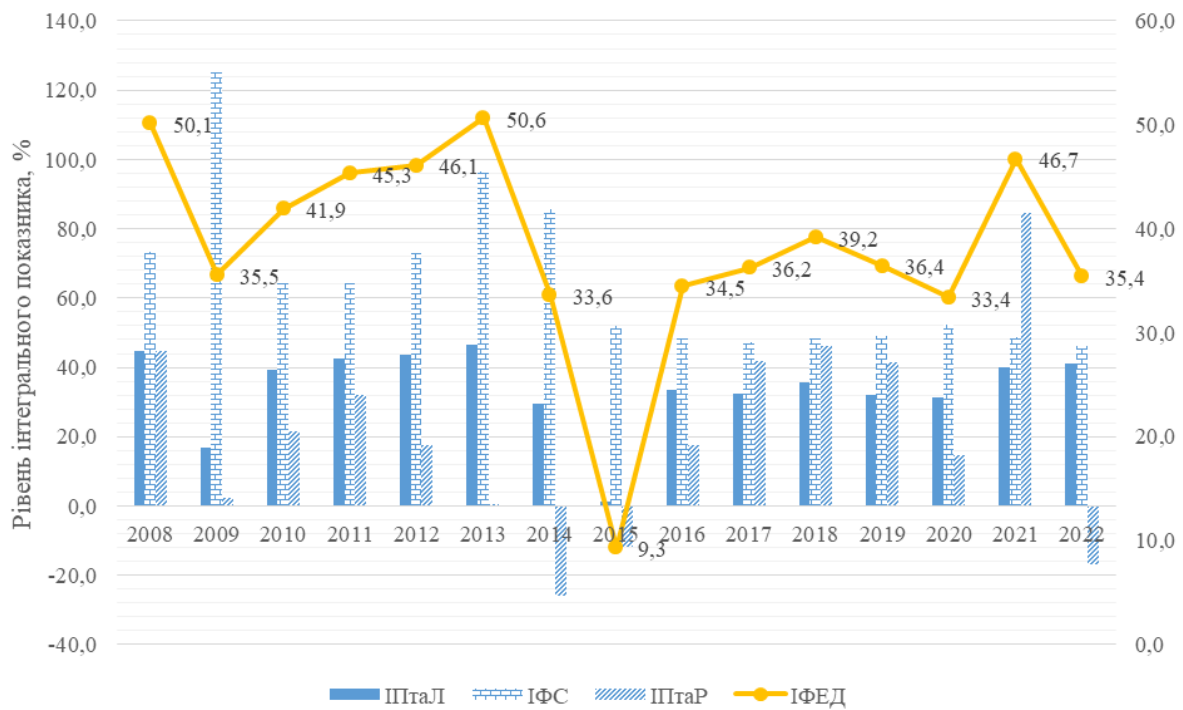

Рис. 2. Динаміка зміни рівнів інтегральних показників комплексної ефективності фінансово-економічної діяльності промислових підприємств України за 2008-2022 рр., %*

*Складено автором на основі [1; 2]

Отримані значення рівнів інтегральних показників комплексної ефективності фінансово-економічної діяльності промислових підприємств України демонструє тенденцію зменшення у 2009 році (перша точка біфуркації), у 2014-2015 рр. (друга точка біфуркації) та у 2022 році (третья точка біфуркації). В цілому, найвищий рівень ІФЕД (у відсотках від потенційного значення) відзначено у 2008 році (50,1 %), у 2013 році (50,6 %) та у 2021 році (46,7 %). Рівні інтегральних показників ІІтаЛ, ІФС та ІІтаР також підтверджують суттєвий вплив криз зовнішнього середовища на управління ліквідністю, фінансовою стійкістю, прибутковістю та рентабельністю промислових підприємств, оскільки їх значення суттєво зменшуються у найбільш важкі періоди за останні 15 років.

Результати проведеного кореляційно-регресійного аналізу

залежності індексів промислової продукції (Y) від рівня інтегрального показника комплексної ефективності фінансово-економічної діяльності промислових підприємств України ІФЕД (X) вказують на наявність помітного зв'язку (за шкалою Чеддока), про що свідчить коефіцієнт кореляції $R_{YX}=0,337$. Це підтверджує тезу щодо залежності обсягу виробництва промислової продукції не лише від управління фінансово-економічною діяльністю, а також обумовлюється ефективністю системи менеджменту на підприємствах, тому зв'язок між досліджуваними показниками є помірним а не тісним.

Рівняння парної регресії має вигляд: $Y = 80,122 + 0,407X$.

Подальші перспективи досліджень аналізованого напрямку вбачаються у визначенні релевантних певним умовам моделей управління змінами на підприємствах та

удосконаленні методів антикризового управління.

Список використаних джерел:

1. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Яковлева Ю. В. Розвиток комплексу соціально-економічних методів управління машинобудівними підприємствами : дис. ...канд. екон. наук: 08.00.04. Краматорськ, 2017. 277 с.

ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З КРИПТОВАЛЮТАМИ

Колесник О. В. викладач циклової комісії
правових та психологічних дисциплін,
Вінницький фаховий коледж економіки і підприємництва
Західноукраїнського національного університету
Проць А. О., аспірант
Західноукраїнський національний університет,

Різке розширення використання інформаційних технологій та комп'ютеризація всіх сфер суспільного життя безумовно впливають на функціонування фінансової системи країни і призводять до появи нових інструментів регулювання та фінансових інститутів та зумовлює виникнення нових секторів фінансової діяльності. Зростання значення «цифрової економіки» на світовій арені та в Україні зокрема призвело до появи нового виду активу – у формі цифрової валюти. «Криптовалютний ринок переживає значне зростання, адже його капіталізація сягнула 2 трильйонів доларів. Це сталося вперше за майже два роки, і основним фактором цього явища є зростання курсу Bitcoin» [1]. Незважаючи на дискусійність цієї категорії, багато провідних країн світу вже впровадили систему норм, що регулюють

фінансові операції в цифровому просторі та забезпечують збільшення державних надходжень від оподаткування криптовалютних операцій. Однак у нашій країні досі немає чіткого правового статусу для криптовалют та механізму їх оподаткування.

Категорія «криптовалюта» є недостатньо розкритою та вивченою в науковій літературі, тому має багато різноманітних пояснень та тлумачень. Оскільки криптовалюта не перебуває у фізичному вимірі, а функціонує лише в електронній формі і визначається через комп'ютерний код, вона створюється за допомогою технології криптографії, тобто шифрування масивів даних. Таку валюту можна отримати двома шляхами: купівлею або майнінгом. З'явлення криптовалют та операцій з ними відкриває для України нове джерело оподаткування.